
DRAGAN
GAGA
NIKOLIĆ
GOSPODIN
MANGUP

PRIREDILA RADMILA STANKOVIĆ

■ Laguna ■

Copyright © 2017, Grand prom d.o.o.
Copyright © ovog izdanja 2017, LAGUNA

Pokrovitelj monografije

Prijatelj monografije

Fotografije na koricama:
Goranka Matić (naslovna)
Arhiv RTS-a (poledina)

grand®
K A F A

PTC

Sadržaj

Radmila Stanković, reč urednice: <i>Sanjali smo</i>	8
Dušan Kovačević, književnik, <i>Vidimo se</i>	12

Film

Milan Vlačić, filmski kritičar, <i>Uzvodno od Džimija Barke</i>	20
Miloš Miša Radivojević, reditelj, <i>Od odličnog do izuzetnog</i>	76
Slobodan Šijan, reditelj, <i>Lice pobune</i>	80
Boro Drašković, reditelj, <i>Pohvala glumcu</i>	84

Pozorište

Aleksandar Saša Milosavljević, pozorišni kritičar, <i>Buntovnik meka srca</i>	96
Dejan Mijač, reditelj, <i>Glumačka i ljudska elita</i>	140
Slobodan Unkovski, reditelj, <i>Gaga, glumčevi strahovi</i>	142
Paolo Mađeli, reditelj, <i>Ožiljak sa tvojim imenom</i>	145
Ljiljana Todorović, rediteljka, <i>Ostao je svetionik</i>	148

Televizija

Predrag Perišić, profesor FDU, <i>On i niko drugi</i>	156
Miroslav Lekić, reditelj, <i>Dobar da ne sme da umre</i>	205
Dragoljub Draža Petrović, novinar, <i>Kad ti je Prle kum</i>	206
Zdravko Šotra, reditelj, <i>Samo još jedan dubl</i>	211
Miloš Radović, reditelj, <i>Grand Gaga</i>	224
Uloge Dragana Nikolića	228

Radmila Stanković

SANJALI SMO

Pola veka je Dragan Nikolić trajao na jugoslovenskoj i srpskoj umetničkoj sceni. Kao glumac u pozorištu, na filmu i na televiziji. Kao junak filmova koji predstavljaju bogatstvo nacionalne kinematografije zemlje koja se zvala Jugoslavija, kao tumač pozorišnih uloga u kojima je pokazao raskoš svog talenta, kao televizijski junak najboljeg šou-programa koji se zvao *Obraz uz obraz* i serije *Otpisani* koji se vole i gledaju više od četiri decenije. Na prostoru nekadašnje Jugoslavije, od Slovenije do Makedonije, Dragan Nikolić je bio jedan od najvoljenijih glumaca. To je zaslužio svojim talentom, svojim profesionalnim odnosom prema poslu i ljudima sa kojima je radio, svojim šarmom i gospodskim ponašanjem.

Ova monografija je nastala iz želje da se o Draganu Nikoliću (20. avgust 1943. – 11. mart 2016) prvi put progovori kao o filmskom, pozorišnom i televizijskom glumcu. Tu priču su ispričali filmski kritičar Milan Vlajčić, pozorišni kritičar Aleksandar Saša Milosavljević i dramaturg, televizijski poslenik Predrag Perišić. O Draganu Nikoliću su u ovoj knjizi svedočili i pisac, aka-

demik Dušan Kovačević, reditelji Dejan Mijač, Paolo Mađeli, Slobodan Unkovski, Ljiljana Todorović, Miloš Radivojević, Slobodan Šijan, Boro Drašković, Miroslav Lekić, Zdravko Šotra i Miloš Radović. I Dragoljub Draža Petrović, novinar i glavni urednik *Danasa*.

Iz tog sazvučja je oblikovana ova knjiga u čijoj osnovi je ljubav prema junaku jedne kinematografije, teatra i televizije.

Bilo bi primerenije da smo ovu knjigu kao počast i ljubav, kao dug, uzvratili Draganu Nikoliću za njegovog života. Ali, možemo biti srećni da je *Grand kafa*, oličena u njenom prvom čoveku, gospodinu Andreju Beleu, odmah posle smrti Dragana Nikolića predložila da se uradi ova monografija i finansirala njeno objavljivanje. I na tome im veliko hvala.

Imala sam tu privilegiju da smo Dragan i ja više od četiri decenije drugovali, što je podrazumevalo i određenu bliskost. Znala sam koliko ga je bolelo to što mu posle filma *Kad budem mrtav i beo* reditelj Žika Pavlović nije dao više nijednu ulogu: „I ostaće mi dok sam živ to pitanje: zašto više nikada nismo radili zajedno, zašto?“

Radmila Stanković, Dragan Nikolić, Milena Dravić
Arhiv Radmile Stanković

Znam kako je bez ikakve pompe i bez ičijeg znanja, osim Mileninog, pomagao nepoznatim ljudima čija bi ga sudbina potresla. Odlazio je da odnese novac, da ponudi svaku drugu vrstu pomoći, ali da se to ne zna. Kao što se nije znalo sa koliko je odlučnosti odbio da mu u sezoni 1980–81. u Parizu, kada je igrao u *Theatre de la Ville*, prezime Nikolić menjaju u Nikolic ili Nikolich. U poslednjim godinama života, sve češće je pominjao svoje crnogorsko poreklo iz Berana.

Velika muka Draganova bila je priča o *Seobama*, nezavršenom filmu i seriji po delu Miloša Crnjanskog. U trenutku kada je odlučio da igra Pavla Isakovića, Dragan je dobio ponudu da igra Ahmeta u filmu *Dom za vešanje*, ulogu koju je potom odigrao Bora Todorović. Govorio mi je: „Šta bi bilo da sam umesto Pavla kod Saše Petrovića igrao Ahmeta kod Emira Kusturice, nema smisla nagađati.“

Poslednjih godina smo puno pričali o njegovom budućem filmu i knjizi, sa istim naslovom – *Sanjao sam*.

Čitao mi je neka poglavlja iz knjige, tumačio kako bi voleo da izgleda taj film, priča o jednom glumcu, prisećao se raznih detalja iz svog života. Izbezumljivala ga je nemoć koja je sve više ovladavala njegovim telom.

Pred odlazak na operaciju, molio me je da zapišem jednu misao, sa idejom da ćemo je kasnije staviti negde u njegovu knjigu. I zapisala sam: „Gluma je jedna obična stvar. To nije nikakav izum, iako se neki trude da to tako tumače. U glumi jednostavno moraš da odgovoriš na pitanje ko si, šta si, gde si. To je suština Stanislavskog.“

Dragan Nikolić je za života odgovorio na ta pitanja. Kao glumac i kao visoko moralna osoba.

NACIONALNA KLASA, Arhiv Jugoslovenske kinoteke

Dušan Kovačević, književnik

VIDIMO SE

Sećam se kako parkira svoj mali italijanski auto u dvorištu Ateljea 212 i izlazeći iz kola nehajno zatvara vrata koja nije zaključavao – svi su znali da je to njegov i njihov auto ako im zatreba.

Odlazeći prema službenom ulazu pripaljuje marlboro zipovim upaljačem koji otvara i sklapa veštim pokretima palca i srednjeg prsta.

I dok se javlja osmehom i ponekom šalom ulazi u bife i naručuje kafu ako je došao na prepodnevnu probu novog komada, ili viski uoči predstave da se malo opusti i oslobodi treme koju je uvek imao pre izlaska na scenu.

Sećam se kako smo se upoznali u čuvenom bifeu Ateljea 212 nekoliko dana pre prve čitajuće probe Maratonaca u kojoj je igrao Mirka, najmlađeg člana dugovečne muške porodice zaposlene ispraćajem sugrađana na put bez povratka.

Imao je čvrst, koščat stisak ruke čoveka koji provodi veći deo godine na Savi veslajući, skijajući na vodi, pomažući da se nešto prenese, popravi, sagradi...

Nikada nije bio glumac van scene i filmskog kadra.

I nikada nije pričao o ulogama koje je odigrao ili koje bi voleo da odigra.

Gluma je bila njegov privatni svet koji se voli, trpi i preživljava bez žaljenja i prevelike radosti.

I bio je jedan od hrabrijih ljudi u gradu; nikada nije dozvoljavao nepristojnu šalu upućenu nekome ko je bio slab i uplašen.

I to su ljudi znali i poštovali i niko se nije usuđivao da pređe granicu građanske, kafanske ili ulične pristojnosti.

Odrastao na Crvenom krstu sa kodeksom poštovanja i samopoštovanja naučio je da se brani i da brani druge ako nisu bili vešti u tom zanatu.

Sećam se kako ulazi u Klub književnika pozdravljajući prijatelje osmehom i podizanjem ruke dok, usput, pali cigaretu i naručuje viski sa santom leda.

I ne znam da li sam ga nekada video bez cigarete koju je okretao među prstima i gasio da bi drugu zapalio.

Sećam se kako je kao predsednik Udruženja dramskih umetnika pomagao osiromašenim i zaboravljenim glumcima, velikim i malim imenima našeg filma i pozorišta, obolelim i bespomoćnim da kupe najosnovnije lekove.

Za jednog od naših najvećih „bardova glume“ skupljao je pare po pozorištima i kafanama gde su se okupljali ljudi iz esnafa.

Tom čuvenom glumcu – junaku jugoslovenskog filma i televizije, bilo je potrebno 400 maraka mesečno za lekove (od kojih mu je zavisio život), a on je imao penziju od 120 maraka, te 1988. godine kad se još uvek živelo dobro.

I na Gagin predlog otišao sam sa „kulturnom delegacijom“ kod tadašnjeg predsednika Srbije – prvi i poslednji put, da ispričam kako je dostojanstvo ljudi iz sveta pozorišta i filma urušeno do poniženja nedostojnog života pasa lotalica...

Predsednik je čuo naše priče – još desetak ljudi iz drugih oblasti kulture, i rekao: „Sve će to biti odmah povećano za sto posto“.

I tako je i bilo, kao što je bilo i sve ostalo što je rekao, jer se samo on pitao šta će biti sa nama...

Sećam se kako smo se sutradan sreli u Ateljeu 212 gde je Gaga za pomenutog prijatelja, glumca, prikupio nekoliko hiljada maraka da se kupe i donesu lekovi iz Nemačke za godinu dana.

I sećam se kako te lekove naš „veliki glumac“ nije popio; ostavio je veći deo nekome drugom, nikada ne pominuvši svoju bolest koju je podnosio i trpeo godinama.

Sećam se kako Gaga vozi čamac Savom u širokim „mollerskim farmericama“ i mornarskoj majici sa slamenim šeširom na prosedoj glavi preplanuloj od sunca obila-

zeći mnogobrojne splavove na kojima se igrao preferrans od ranog proleća do kasne jeseni.

I obavezno bi svratio do splava Duleta Glavonje gde se nekoliko prijatelja odomaćilo živeći lepše nego kod svojih kuća.

I tu se danima sedelo uz neverovatne priče, izmišljene ili istinite i obavezno duhovite, koje je Sava odnela u Dunav, a Dunav u more.

Sećam se kako se slabo sećam da je nekad nešto jeo.

I kad bi nešto naručio, pojeo bi dva-tri zalogaja tek toliko da preživi dan.

Zavideli su mu na „liniji“ o kojoj nije morao da vodi računa, kao što jeste pazio (sa velikim ukusom) šta je obukao kad nije na reci.

Sećam se kad se prvi put „zvanično“ pojavio u Ateljeu 212 na jednoj premijeri sa Milenom Dravić.

Pričalo se i pisalo se da se „viđaju“, da su „zajedno“.

Priče su prestale kad su se pojavili i u punom sjaju „ozvaničili“ ljubav koja još uvek traje i trajaće večno jer je ljubav veća i duža od života.

Od tog dana, te pozorišne večeri, pa sve do njihovog rastanka, viđali smo ih kao da su upravo doputovali sa modne revije iz Pariza, Rima ili Londona u posetu rodbini koja nema baš neko naročito interesovanje (i znanje) za to što se sada nosi u svetu, i kako lepa garderoba može lepo da stoji lepim ljudima.

Dragan Nikolić i Dušan Kovačević
foto Martin Candir

Sećam se kako tako lepi i sa velikim šarmom ulaze u naše porodično dvorište 9. januara na slavu Svetog Stefana, noseći poklon zavijen u ukrasni papir.

To „nešto“ je danas na zidu u blizini trpezarijskog stola – prelepo ogledalo sa mojom beleškom na poleđini: Poklon Milene Dravić i Dragana Nikolića za slavu Svetog Stefana...

Zapisao sam te drage reči znajući da se sve brzo zaboravlja i da nama danas neke važne i dragocene stvari nekome drugom sutra neće značiti isto.

Sećam se kako su Milena i Dragan tokom devedesetih godina velikog jada, bede i ljudskog poniženja bili među onim malobrojnim umetnicima koji su se javno bunili i učestvovali na protestima, sve do Dragano-vog odbijanja da igra u pozorištu posle razgovora sa studentima Filozofskog fakulteta.

Šetali su ulicama Beograda u nadi da će jednog dana biti bolje – mora biti bolje.

(Doživeli su razočarenje kao većina koja je iskreno verovala da u nekoj boljoj politici ima poštenja, pravde i sreće za obične ljude.)

Sećam se kako smo se jedno vreme viđali svakog petka u Srpskoj kafani na „porodičnom ručku“.

Najstariji je bio Borislav Mihajlović Mihiz – u činu đenerala, Brana Crnčević u činu artiljerijskog pukovnika, pa Dragan kao poručnik – po ugledu na ulogu jed-

norukog poručnika Gavrila Vukovića iz Svetog Georgija – njegova najbolja pozorišna uloga, i ja kao običan redov.

Ručak bi trajao do večere i odlaska u Atelje.

Redovno smo imali i „drage goste“ koji su molili za neki čin.

Zoran Radmilović je napisao molbu da mu se dodeli čin „polkovnika konjičkog ešalona“, jer je video sebe samo kao oficira na konju sa sabljom u ruci.

A jedan naš poznati pisac moleći za čin kapetana dobio je odgovor da može biti samo kapetanova tetka...

Sećam se da su jednog dana naš ručak platila dvojica mladića koji su sedeli za stolom u drugom delu kafane.

Kad smo ih upitali zašto čašćavaju, odgovorili su: „Mi smo vaši tapkaroši“.

Sećam se kad se ime Dragana Nikolića pojavilo „velikim slovima“ posle filma *Kad budem mrtav i beo*.

I ne bi se moglo reći da je tih ranih godina njegove umetničke karijere bio naročito lep i šarmantan kao što je postajao tokom godina i godina rada. (Ono što je drugim glumcima vreme „oduzimalo“, Gagi je donosilo da se prolepša i postane jedan od najšarmantnijih glumaca koje smo ikada imali.)

Sećam se da je u godinama svoje velike slave ostao „na zemlji“; nikada se nije promenio i postao „zvezda“ koja

je, u većini slučajeva njegovih kolega, bila „padalica“; zasijala bi i još brže se ugasila...

Pomagao je znanima i neznanima ako je mogao da pomogne.

On i njegov veliki i nerazdvojni prijatelj Bora Todorović bili su najbolja veza za sve lekare u gradu; kako nekoga nešto zaboli, zvali su ili „doktora“ Boru, ili Gagu, da im pomogne oko usmenog uputa i odlaska na pregled kod čuvenog doktora koji je bio jedini spas za njihovu bolest.

Sećam se – kad već pomenuh bolest, kako mi je jednog dana Bora Todorović rekao da „Gaga nije dobro“.

Ispričao je da se sve teže kreće i da se sa naporom penje uz stepenice kafane u kojoj su poslednjih godina sedeli.

I sećam se kad me je Gaga jednog dana pozvao i rekao mi da je odlučio da ode u Sokobanju na „provetravanje pluća“, šaleći se sa već uveliko ozbiljnom bolešću.

I otišao je, i bio je dva dana i vratio se pomalo ljut na sebe što se za trenutak uplašio i pomislio da odlaskom negde može da ode od svojih problema.

Sećam se – ali o tome neću previše da pričam i neću da se sećam, kad sam čuo da je Gaga preminuo.

Znali smo da je teško bolestan i da se svakodnevno bori kao što se borio celog života sa svim nevoljama.

Vest je proletela gradom, Srbijom, zemljama bivše Jugoslavije i sve to brzinom svetlosti.

I ja se ne sećam da je ikada neki „veliki glumac“ bio toliko voljen i žaljen posle odlaska kao što se to Gagi ukazivalo u svim iskrenim i dirljivim izjavama znanih i neznanih ljudi iz esnafa i građana koji su ga voleli i poštovali više nego što je bilo ko mogao naslutiti.

I žao mi je, baš mi je žao, što o toj velikoj ljubavi Gaga nije mnogo znao – pretpostavljao je da je svoj posao radio najbolje što je umeo i da je bio dobar čovek, ali da su ga ljudi baš toliko voleli i poštovali, to će mi, nadam se, neko reći...

Sećam se – gledao sam i slušao sam kako je velikim i posvećenim radom prešao dugi put od krštenog imena Dragoslav do Dragana i Gage, da bi u „najboljim godinama“ sam sebe samoironično „krstio“ Lepi Gaga.

Taj nadimak je bio nalik na šalu, ali se s vremenom prihvatio i primio kao „očigledna činjenica“.

Naravno, Gaga je i dalje nadimak prihvatao kao jednu od mnogobrojnih pošalica na svoj račun.

I danas se lepo sećam kako Gaga plovi Savom u svom čamcu pozdravljajući prijatelje na splavovima osmehom i podizanjem ruke uz pozdrav: „Vidimo se!“

U Beogradu, januara 2017. godine

KAD BUDEM MRTAV I BEO, Arhiv Jugoslovenske kinoteke

FILM

Milan Vlajčić, filmski kritičar

UZVODNO OD DŽIMIJA BARKE

Jedan od najznačajnijih glumaca novijeg jugoslovenskog filma, Dragan Nikolić, zablistao je već u svojoj prvoj velikoj ulozi, kao Džimi Barka u filmu Živojina Pavlovića *Kad budem mrtav i beo* (1967), koji je u mnogim anketama filmskih kritičara proglašavan za jedan od najbolja tri filma stvorena na južnoslovenskim prostorima. Ovaplotivši legendarni lik malog prevaranta, secikese i zavodnika devojaka i žena iz uboge provincije i sa periferije normalnog života, obojivši ga nehotičnim humorom i diskretnom samoironijom, Nikolić je već ovim junakom nagovestio kakvi ga životni karakteri zanimaju: palanački sanjari, večiti gubitnici, šarmeri na prvu loptu, mladići koji žive tu pokraj nas, a bogami ponekad i u nama. Ali to je samo jedna boja u Nikolićevom spektru.

Ostvarivši osamdesetak uloga na filmu i u TV serijama, ne računajući desetine vrsnih uloga u modernom pozorištu i kabareu, Dragan Nikolić je pokazao da u njegovom izražajnom registru ima mesta i za neznane nacionalne junake, male podvižnike, romantične zavodnike sa građanskim ili polugrađanskim pedigreeom, likove sa sumnjivog vrha i nesumnjivog društvenog dna.

Rođen 20. avgusta 1943, u nekada mitskom podneblju beogradskog Crvenog krsta, prolazeći najvažniju školu života najpre na ulici, poljanama i obližnjim pijacama, Dragan Nikolić je studirao na beogradskoj Akademiji za pozorište, film i televiziju. Potom se otisnuo u svet filma, da bi naporedo kao stalni član ansambla pozorišta *Atelje 212* ostvario desetine upamtljivih i dragocenih uloga. Na televiziji je nastupao u desetak gledanih i popularnih televizijskih serija, osvojio je gotovo sve najznačajnije filmske nagrade, uključujući i Nagradu za životno delo „Pavle Vuisić“.

Posle lika Džimija Barke, Dragan Nikolić je ponovo zablistao, kao Vidak u filmu Bore Draškovića *Horoskop* (1969), filmu gotovo bez dijaloga, o čamotinji i iracionalnom nasilju u nekom bespuću. Sedamdesete godine, posle surovog ideološkog obračuna sa zlatnom epohom našeg novog talasa nazvanog „crni film“, nisu bile lake za prave reditelje, ali ni za prave glumce. Kao što to biva u karijeri svakog glumca, rad sa osrednjim rediteljima, a takvih je najviše u svakoj nacionalnoj kinematografiji, ne dozvoljava glumcu da se razmahne na pravi način.

Ali, u osobenom autorskom filmu Vlatka Gilića *Kičma* (1975) Dragan Nikolić u ulozi lekara, koji analizom krvi pokušava da istraži razloge opšte depresije i umiranja, ostvaruje smisaonu kičmu ovom delu koje jedva da ima dijaloga. U završnoj sceni samoubistva, ostvarenoj gotovo u jednom kadru, Dragan Nikolić

donosi antologijski domet našeg filma, sa završnim, zamućenim pogledom prema kameri.

Osamdesete su srećne godine glumca Dragana Nikolića. U antologijskom filmu Slobodana Šijana *Ko to tamo peva* (1980), suočen sa vrhunskim scenarijem iz pera Dušana Kovačevića i okružen najbiranijim majstorima glume poput Pavla Vuisića, Aleksandra Berčeka, Danila Bate Stojkovića, Nede Arnerić, Dragan Nikolić stvara neodoljivi lik provincijskog pevača zavodnika koji 5. aprila 1941. kreće da osvoji Beograd kao pevač u kafani *Lipov lad*. Svaki od pomenutih i nepomenutih glumaca dopunjuje komediografsku gamu ovog neodoljivog filma. Godinu dana ranije, u ulozi Flojda, nesuđenog reli-vozača, Nikolić u filmu *Nacionalna klasa* Gorana Markovića oživljava neverovatnog junaka, lišenog svake etičke nijanse, a opet beskrajno simpatičnog i dragog. Nešto kasnije sličan lik će se pojaviti u *Poslednjem krugu u Monci*.

Godinu dana posle filma *Ko to tamo peva*, Nikolić se pojavljuje u istorijskom filmu rađenom po čuvenoj narodnoj legendi, u *Banović Strahinji* reditelja Vatroslava Mimice. Scenario je napisao jedan od jugoslovenskih filmskih velikana, Aleksandar Saša Petrović, kojem su producenti osporili pravo da režira ovaj film. U naslovnoj ulozi se, zbog koprodukcijskih razloga, pojavio italijanski star Franko Nero, koji je svoj deo, možda ne u svojom krivicom, ostvario rutinski. Ali Dragan Nikolić je u ulozi glavnog negativca, surovog Alije, koji odvodi

